

Lausunto

09.05.2019

MV/3/03.00.00/2019 1 (2)

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite VN/963/2018 YM

Asia **Länsi-Lapin luonnonsuojelualueiden perustamista koskevat asetukset**

Ympäristöministeriö on varannut tilaisuuden antaa lausunto asetusluonnoksista, jotka koskevat luonnonsuojelualueiden perustamista Lapin maakuntaan, pääasiassa Länsi-Lapin ja eräille Itä-Lapin sekä Pohjois-Pohjanmaan alueille. Museovirasto antaa lausuntonsa kulttuuriperinnön suojelun näkökulmasta.

Länsi-Lapin luonnonsuojelualueiden perustamisen todetaan olevan osa valtakunnallista säädösvalmistelua, jolla saatetaan voimaan usean vuosikymmenen kuluessa luonnonsuojelutarkoituksiin hankituilla tai varatuilla valtion alueilla luonnonsuojelulain mukaiset rauhoitusmääräykset. Metsähallitus on valmistellut ympäristöministeriön ja sen asettaman säädösvalmistelutyöryhmän ohjauksessa alueiden suojelun toteuttamista.

Asetusluonnokset koskevat Lapin maakuntaan perustettavia luonnonsuojelualueita, jotka ovat valtion omistuksessa. Alueet on varattu jo aiemmin luonnonsuojelutarkoituksiin, ja ne kuuluvat pääosin eri suojeluohjelmiin sekä Natura 2000 -verkostoon.

Valtioneuvoston asetuksella Lapin maakuntaan on tarkoitus perustaa 75 luonnonsuojelualuetta, joiden yhteispinta-ala on noin 72 000 hehtaaria.

Lisäksi ympäristöministeriön asetuksella perustettaisiin 71 enintään 100 hehtaarin laajuista luonnonsuojelualuetta, yhteispinta-alaltaan noin 2 200 hehtaaria.

Museovirasto kiinnitti huomion asetusten otsikossa olevaan Länsi-Lappiin, mutta asetukset koskevat selkeästi myös Länsi-Lapin ulkopuolisia alueita Kemijärven, Posion ja Sallan osalta Lapin maakunnassa, sekä Länsi-Lapin ulkopuoleisia Rovaniemen sekä Ranuan kuntia noudatettaessa Lapin maakuntakaavoituksen aluejakoa. Lisäksi valtioneuvoston asetusluonnos pieniltä osiltaan ulottuu myös Pohjois-Pohjanmaan maakunnan puolelle Iin ja Pudasjärven kunnissa.

Asetusten 1 § todetaan luonnonsuojelualueiden perustamistarkoituksena olevan:

”Lapin maakunnan länsiosan ja eräiden Lapin maakunnan itäosan vanhojen metsien, lehtojen, vaarojen, soiden, lehtojen, ranta-, järvi- ja pienvesiluonnon ja niiden eliöstön säilyttämiseksi luonnontilaisina ja niiden ekosysteemien häiriöttömän kehityksen turvaamiseksi *tai ennalleen saattamiseksi, arvokkaiden maisemien ja niihin liittyvän kulttuuriperinnön ylläpitämiseksi sekä retkeilyä, matkailua, opetusta ja tutkimusta varten* perustetaan *luonnonsuojelulain (1096/1996) 17 §:n mukaisiksi muiksi luonnonsuojelualueiksi* jäljempänä 2 §:ssä luetellut alueet.”

Muun luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräysten osalta on soveltuvin osin noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 13—15 §:ssä on säädetty.

Kulttuuriperinnön osalta lausuntopyynnön liitteenä olevassa ympäristöministeriön asetuksen valmistelumuistiossa mainitaan Kittilän Sammelselän alueen merkitys poronhoidossa käytettyjen kulttuurihistoriallisten arvojen säilymiselle ja Taatsin seidan ja Äkässaivon alueet, joilla on muinaishistoriallisia saamelaiskulttuuriin liittyviä arvoja. Valtioneuvoston muistiossa todetaan useilla suojeltavilla alueilla olevan lisäksi merkitystä kulttuurihistoriallisten arvojen ja muinaismuistojen säilyttämiselle.

Museovirastolla ei tässä yhteydessä ole ollut mahdollisuutta selvittää, mitä muinaismuistolailla (295/63) rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita nyt muodostettavilla luonnonsuojelualueilla sijaitsee. On varsin todennäköistä, että tiedossa olevien arkeologisten kohteiden lisäksi alueilla on myös ennestään tuntemattomia kohteita. Kun luonnonsuojelualueiden perustamisen tarkoitus on kulttuuriperinnön ylläpitäminen ja mm. opetus ja tutkiminen, suojeluhankkeen voi arvioida edesauttavan myös arkeologisen kulttuuriperinnön selvittämistä alueilla. Ensisijaisena toimijana alueilla on Metsähallituksen Lapin luontopalvelut, vaikka muinaisjäännösten paikantaminen myös muiden toiminnalla lienee mahdollista.

Asetuksilla perustettavien luonnonsuojelualueiden lähtökohta on suojelullinen. Museovirasto näkee hankkeen edesauttavan kulttuuriympäristön suojelun toteutumista Lapissa ja pieniltä osiltaan Pohjois-Pohjanmaan alueella.

Yli-intendentti

Petri Halinen

Intendentti

Kaarlo Katiskoski

Tiedoksi

Tornionlaakson maakuntamuseo - Tornedalens museum
Rovaniemen kaupunki/Lapin maakuntamuseo
Pohjois-Pohjanmaan museo, Kulttuuriympäristöpalvelut